

Malenová, Eva

[Sub rosa: in honorem Lenae Szilard]

Opera Slavica. 2008, vol. 18, iss. 1, pp. 55-56

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116671>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

zasazuje do širšího rámce „středu světa“ (Mediterránu) Vesna Mojsovová-Čepišeuská. Referenční charakter historických, mytologických, uměleckých, alegorických, neantropologických a neantropomorfních postav v současné makedonské próze a na otázky položené v závěru svého výkladu odpovídá literárně teoretickým termínem R. Jakobsona *dominanta* – v dějinách převládá *fakce*, v literatuře zase *fikce*.

Do třetí části sborníku nazvané *Makedonská literatura ve vztahu k jiným literaturám* zařadili organizátoři rovněž 18 tematicky různorodých referátů. Jejich autoři píší o F. M. Dostojevském v makedonské próze 50.-80. let 20. století (A. Šeškenová), o odrazu Sartrovy filozofie a estetiky v makedonské literatuře (L. Todorovová), srovnávají literárně historické texty A. Barce a Ch. Polenakoviče (G. Kalogjera). Rozhodně zajímavý je referát o překladu dramatických textů v kulturologickém a textologickém kontextu (E. Stepanenkova). Cestopis S. Janevského a některých dalších makedonských autorů je tématem srovnávacího příspěvku S. Stojmenské-Elzeserové, někdejší lektorky makedonského jazyka na Karlově univerzitě. Pražský absolvent Miroslav Kouba hledá v jihoslovanském literárním a kulturním kontextu styčné body k realizaci myšlenky duchovní jednoty na Balkáně. Elizabeta Šelevová pojednává ve svém referátu o městských prvcích v makedonské lyrice devadesátých let minulého století a soustřeďuje se na hlavní město jako básnické toponymum. Shody a rozdíly v básnické tvorbě Kosty Racina a P. B. Shelleyho hledá Solzica Popovská.

Snad v nejrozsáhlejší referátu ve sborníku jeho autorka Slavica Srbinovská sleduje prózu Živka Činga a její filmovou adaptaci, kterou realizoval český režisér makedonského původu Ivo Trajkov. K Trajkovově filmové adaptaci a interpretaci Čingova textu ve filmu *Velká voda*, který ostatně běžel rovněž v českých kinech, mám vážné výhrady, které ovšem nemohu zde rozebírat. Na příkladech z básnické tvorby srbského básníka Miloše Crnkánského a makedonského tvůrce Petra Bakevského dokládá ve svém vystoupení kontinuitu inovací v moderní srbské a makedonské poezii Danica Andrejevićová. Obdobný srovnávací princip zvolil Afrim A. Redžepi na příkladech z makedonského a albánského románu.

Makedonský postgraduát na bratislavské univerzitě Zvonko Taneski se ve svém rozsáhlém referátu pokusil srovnat vývoj slovenské básnické tvorby třicátých let 20. století s makedonskou poezií, která se rodila v letech padesátých.

Převážná většina uvedených referátů, i těch, o nichž jsem se pro nedostatek místa nezmínil, přináší mnoho nových poznatků a svědčí o užitečnosti podobných vědeckých setkání i vydání jejich výsledků v podobných sbornících. Co však recenzovanému sborníku vytýkám, je nedostatečná redakční péče, nesčetné množství chyb, nesjednocený způsob citace a v neposlední řadě to, že není uvedeno místo (instituce, vysoká škola) působení autorů uveřejněných textů.

Ivan Dorovský

Sub rosa. In honorem Lenae Szilard (Budapest, 2005, 652 str.)

Lena Silard je rodilá Moskvanka – vystudovala MGU, tamtéž působila jako pedagožka a započala tam i svou literárněvědnou dráhu. Jako vědkyně byla úspěšná nejen v Moskvě. Její stěžejní vědecká práce spadá do působení v Budapešti na katedře ruského jazyka a literatury Univerzity Loranda Etveša (od roku 1962). Lena Silard se stala velmi významnou osobností maďarské rusistiky. Zabývala se ruskou literaturou 19. století a přelomu 19. a 20. století, ale i kulturou 20. století. Její přístup byl velmi tvůrčí. Neřídila se všeobecně

přijímanými schémata, ale polemizovala a otevřeně sdělovala své názory, což bylo v Maďarsku mnohdy snáze proveditelné než pod přímým dohledem sovětské censury.

Lena Silard působí od roku 1996 jako profesorka na univerzitě v italském Sassari, je členkou mnoha vědeckých spolků a asociací a její vědecká práce je známá a uznávaná nejen v Maďarsku a Itálii, ale i v mnoha dalších zemích světa.

Sborník *Sub rosa* vydaný k jubileu Leny Silard má graficky krásně vyvedený obal a obsahuje na 70 odborných článků mezinárodního původu. Kromě autorské různorodosti má sborník poměrně široké tematické spektrum, ostatně stejně široké ho má i Lena Silard. Časově lze sborník (až na výjimky) vymezit 19. a 20. stoletím, se zvláštní pozorností na přelomové období a modernu, metodicky je ústřední komparatistický přístup.

Výběr recenzovaných příspěvků byl veden snahou naznačit (v dosti omezeném prostoru) nejen chronologickou, ale i kulturně-politologickou pestrost sborníku. U Sergeje Averinceva mě zaujalo konkrétní a exaktní srovnání básníka Krylova a La Fontaina, u Živy Benčíc naopak intuitivní přístup k životu Mariny Cvetajevové a v příspěvku Alexandra Flaker je pro mě zajímavý nový pohled na literaturu, která vznikala v době komunismu.

Sergej Sergejevič Averincev: Fenomen Krylova v komparativistickém kontexte: popytka podstupa k paradoxu. Averincev na konkrétních příkladech rozkrývá paradox, který v sobě skrývá rčení, že Krylov je ruský La Fontaine. Ukazuje, že Krylov se nevydal klasickou cestou bajky, že nenapodobuje, ani nepokračuje v tradici klasické bajky. Podle Averinceva je Krylov tvůrcem žánru antibajky, v níž nejde o lessingovskou krátkost a sevřenost intelektuálních bajek. Krylovovy bajky jsou mnohem delší než bajky lafontainovské. Krylovovy texty jsou založeny na obraznosti, zhuštěném detailu, konkrétním syžetu, expresivitě, oproti tomu dokazuje La Fontainovu důmyslnou lakoničnost a hutnost.

Živa Benčíc: „Biogeografija“: *Žizn' Mariny Cvetaevoj v interpretacii Ireny Vrkljan (Marina ili o biografii)*. V pojednání o knize „Marina ili o biografii“ se Živa Benčíc zabývá otázkou subjektivního zpracování biografie vůbec, v daném případě ospravedlňuje subjektivní přístup k biografii Mariny Cvetajevové.

Flaker, Alexandar: *Vypolnenie „social'nogo zakaza“ ili exercices stylistiques?*. Alexandar Flaker ve svém příspěvku poukazuje na to, že ve dvacátých letech vznikala literatura, která svého „zakazčika“, tedy komunistickou stranu, mnohdy dokázala oklamat. Tuto tezi dokládá na příkladu románu „Kik“ Marietty Šagiňanové, ale i dalších. Princip tkví v tom, že autoři vytvářeli simulace „objednávaných děl“. Byla zachována požadovaná fabule (např. vítězství „nového“ nad „starým“), požadovaný žánr 20. let (reportáž, črta, spojení umění s výrobou a vědou), byl zachován kladný hrdina – bolševik, hospodář, organizátor, vůdce (od nového hrdiny se nevyžadovala fyzická síla, nýbrž síla vůle a organizační schopnosti), ale celé dílo se posouvalo díky stylistickému zpracování. Alexandr Flaker dokazuje, že přes zpracování výše zmíněných atributů vznikla díla, která neodpovídala „sociální objednavce“ strany.

Ačkoli je sborník věnován Leně Szilardové k 70. narozeninám na první pohled velmi nesourodý, jde spíše o tematickou různorodost. Většina příspěvků je reakcí autorů na setkání s Lenou Szilard, či na její publikované články, popř. rozvíjeji témata, kterým se Lena Szilardová doposud věnovala. Bohatost jejího vědeckého zkoumání zaručuje onu zmiňovanou různorodost a zajímavost příspěvků ve sborníku.

Eva Malenová